

Recensie: Rusalka ★★★★★*****

Opera Antwerpen
zaterdag 14 december 2019

foto © Filip Van Roe

Recensie:

Een zinderend applaus en een volledige staande ovatie ontving Antonin Dvoraks Rusalka bij Opera Ballet Vlaanderen in Antwerpen. Voor deze nieuwe productie van het lyrisch sprookje in drie bedrijven waarbij librettist Jarsolav Kvapil de mosterd ging halen bij Undine van Friedrich de la Motte Fouqué, De kleine zeemeermin van Hans Christian Andersen en De verzonken klok van Gerhart Hauptmann, slaan artistiek directeur opera Jan Vandenhouwe en artistiek directeur ballet Sidi Larbi Cherkaoui voor het eerst de handen in elkaar. Het leidt tot een voorstelling die op operavlak misschien dan wel wat recitatief durft over te komen - de emoties, bewegingen, het spel wordt namelijk overgenomen door de ballerina' en ballerino's: de personages worden namelijk ontdebeld -Â het zorgt er wel voor dat je meer dan ooit de emotionele laag van dit werk tot in de kleinste vezel van je lichaam voelt en je krijgt twee sterfscènes voor de prijs van één (waarbij dansers minuten sneller blijken dan zangers die " zoals alom geweten " hun tijd nemen bij een opera om hun personage de pijp aan Maarten te geven).

De muzikale leiding ligt in handen van een vrouw: de Litouwse Giedré Slekyté en dat is sowieso een verademing in een klassieke wereld die ons nog steeds veel te mannelijk is. Zij laat het symfonisch orkest van Opera Vlaanderen intiem, en klein klinken (refererend naar de magie en het kolkende water mag bijvoorbeeld de harp van Arielle Valibousse meermaals soleren of duidelijk op de voorgrond klinken) terwijl de vele crescendo's niet zelden via strijkers in combinatie met de blazers de hartstocht, de opwellende gevoelens onderstrepen. Het mag duidelijk zijn: Rusalka is intens in haar ongegeneerde romantische laag en de grote emoties worden niet geschuwd.

Voor de scenografie tekent de Noor Asmund Faeravaag, een man die gespecialiseerd is in met de hand bewerkte schrijnwerkerij waarbij hij natuurlijke materialen als steen, metaal en hout gebruikt. Hier zien we dat in twee houten vormen op een draaiend podium die zich openen en sluiten wat mee de emotionele reis, eigenlijk ook de coming of age van Rusalka/de kleine Zeemeermin versterkt. De (ruggen)graatstructuur (met wat goede wil zie je er ook ribben in) verwijst zowel naar de basis van een mens als een vis. Verder zien we Shelby Williams ook achter de constructie waardoor die even als een gevangenis aanvoelt voor het hoofdpersonage. Zo ziet ze ook de onderwaterwereld, want ze wil de vrijheid tegemoet, het zonlicht kunnen zien.

Wat dit decor zo sterk maakt, is dat het statisch is maar tegelijk ook dynamisch via het draaiend podium. De belichting van Martin Flack haalt dit decor uit zijn abstracte vorm. De Noorse lichtontwerper volgt weliswaar hondstrouw de conventies: hij belicht het hout blauw bij de watergeest Vodnik, rood bij de heks Jezibaba, warm geel van rechtsboven uit wanneer Rusalka net voor het eerst in het zonlicht komt als mens (mooi gealigneerd met het libretto dus), kil wit zodat het decor op moderne architectuur lijkt en het zakelijke benadrukt van de leefwereld van de prins" door die keuzes maakt ie net het decor minder abstract en versterkt ie de emotionele laag van het werk.

Maar het sterkst van al wordt Antonin Dvoraks partituur die in 1901 voor het eerst te horen was in Praag, verrijkt in de gevoelens die Ballet Vlaanderen via gezichtsexpressie en beweging toont. De Amerikaanse soliste Shelby Williams ís

gewoon de kleine Zeemeermin wanneer ze hunkert, verlangt naar mens worden, naar de liefde voor haar prins (de Amerikaanse solist Morgan Lugo) en daar een slechte deal met de heks Jezibaba (de Nederlands-Zwitserse mezzosopraan Maria Riccarda Wesseling in een uitstekend roldebuut) voor over heeft. Rusalka zal haar stem verliezen én als ze niet slaagt om het hart van de prins te winnen, verbannen worden tenzij ze hem doodt. Williams zet dus een erg geloofwaardige en authentieke Rusalka neer in de manier waarop ze verlangt, de handen uitgestrekt, dromerig op haar rots zit in de hoop ooit mens te kunnen worden, in de arm- en handbeweging maar dan met open mond wanneer ze contact wil maken met de prins als mens maar daar tot haar frustratie niet in slaagt, tot de wanhoop en het verdriet wanneer hij valt voor de buitenlandse prinses (een fenomenale Belgische sopraan Karen Vermeiren in een roldebuut die naar het einde van het tweede bedrijf haar vocale kunnen op grandioze wijze mag etaleren), ze tegen haar zin door de Watergeest terug het water in wordt meegesleurd (in de choreografie te zien wanneer de over de ganse lijn uitmuntende eerste solist Matt Foley zijn collega Shelby Williams achterwaarts als Watergeest naar zich toetrekt) om in het derde bedrijf lusteloos, depressief te zijn omwille van een mislukte relatie, visueel ondersteund door de Noorse kostuumontwerper Stine Sjogren die Williams dan in een zwart kleed met split en een paar glitters erop laat bewegen.

Naast emotioneel is Rusalka ook vooral zelfs een erotische voorstelling. Niet alleen in het libretto dat enkele pittige lijnen kent, maar niet in het minst in de sensualiteit van de woudnimfen die de Watergeest ook visueel proberen te verleiden. Half-solisten Morgana Cappellari en Lara Fransen en Laurine Muccioli (corps de ballet) passen perfect samen en zetten erg geloofwaardig hun rol neer. Het is opnieuw een adembenemende Lara Fransen die de golfbeweging van de partituur prachtig omzet in golvende, cirkelvormige bewegingen in haar dans die ons weet te begeisteren. Ook Shelby Williams mag verleidelijk uit de hoek komen wanneer ze een been toont en speels haar blote voet strekt wanneer Rusalka verlangt om mens te worden.

Het ontdebelen van de personages, zang voor een solist, dans voor een ballerina/ballerino zorgt er voor dat je moet kiezen tussen kijken naar de dansers of naar de zangers. Meestal gaat onze aandacht vooral naar wat het ballet doet waardoor je als kijker op vocaal vlak een recitatief gevoel kan hebben. Al klopt dat niet helemaal. Zo zien we niet alleen een balletdanser en een zanger die hetzelfde personage neerzetten aan elkaars zijde op het podium, maar worden er ook gekruiste koppels gevormd als beeld van kruisbestuiving ook tussen de twee verschillende disciplines. Williams zien we zo tegenover de Oekraïense tenor Mykhailo Malafii die de rol van de prins zingt (en wat licht uitvalt ten opzichte van de rest van de cast) en de Belgische sopraan Tineke Van Ingelgem als Rusalka tegenover de solist Morgan Lugo hoewel het mee bewegen van de zangers met de dansers soms wat houtherig aanvoelt.

Het Antwerpse publiek dat laaiend enthousiast reageert na de voorstelling die 3 uur en 20 minuten met pauze duurt, geeft het grootste applaus aan de Georgische bas Goderdzi Janelidze als de watergeest Vodnik en Tineke Van Ingelgem als Rusalka. Wij stippen daarbij ook Karen Vermeiren aan.

Bij de dansers gaat terecht " met wat een prestatie zet de Amerikaan Matt Foley een topjaar neer waarin ie in elke productie bij Ballet Vlaanderen het onderste uit de kast haalde!- het grootste applaus naar Foley (alleen al in de manier waarop ie met zijn hoofd glijdt van de linkervoet van zijn collega richting oksel en zo de arm blijft volgen naar de vingers, combineert hij iets mythisch en dierlijks) en de Amerikaanse Shelby Williams die een intens, doorleefde emotionele Rusalka neerzet. Daarbij voegen we ook Lara Fransen, zowel in haar rol als woudnimf en als hofdame toe.

Deze Rusalka biedt haar de mogelijkheid om zowel een formele, naar klassiek ballet

refererende stijl te tonen tijdens het prinselijke bal, als een veel modernere, naar hedendaagse dans verwijzende choreografie als woudnimf. Â

Rusalka / de kleine zeemeermin is kortom een droom van een productie waar ballet en opera hand in hand gaan en de disciplines elkaar tot een fenomenaal en grandioos niveau optillen. Met stip is het een van de meest emotionele en overweldigende operavoorstellingen die Antwerpen recent te zien kreeg. Dat het publiek daar laaiend enthousiast van wordt, is niet meer dan terecht. Bravo.

< Bert Hertogs >